
مبانی نظری تاریخ‌نگاری تاریخ شفاهی با تکیه بر زندگی مخفی
عالیه امامزاده (خاله شهید محمد جهان‌آرا)

فائزه توکلی (نویسندهٔ مسئول)
دکترای تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دکتر علی بیگدلی
استاد تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
Emails: faezhtavakoli@yahoo.com - alibigdeli.hist@yahoo.com

■ چکیده

در مبارزات دوران انقلاب اسلامی ایران، حضور زنان فقط در صف‌های میدیونی تظاهرات نبود، بلکه آنان نقش مهمی در پیدشقراولی، پشتیبانی، همکاری، هماهنگی و تعمیق آن داشتند. به‌رغم حضور پُرننگ زنان در تحولات سرنوشت‌ساز تاریخ معاصر و مشارکت تمام‌عیار آنان در مبارزه علیه رژیم پهلوی، مستندات، مکتوبات و منابعی که نقش زنان را تبیین و توصیف کند، بسیار اندک است.

سؤال این پژوهش با تکیه بر نقش زنان مبارز در مبارزات مخفی دورهٔ محمدرضا شاه پهلوی و چگونگی شرکت در این مبارزات است. با اجرای طرح تاریخ شفاهی زنان زندانی مبارز و سیاسی دورهٔ پهلوی دوم و انقلاب اسلامی که در سال‌های 1389-1385 انجام شد، می‌توان به انواع مبارزات زنان اعم از مبارزهٔ مخفی و مسلحانه اشاره نمود. یافته‌های این پژوهش، گواه بر آن است که زنان از سنین 13 تا 40 سال با تحمل انواع شکنجه‌ها در زندان‌ها حضور داشتند. خاله شهید محمد جهان‌آرا که تحت تأثیر شهید جهان‌آرا و خانوادهٔ مبارزانش در اهواز وارد مبارزه با ساواک و رژیم پهلوی شده بود، در بخشی از فراز زندگی‌شان به‌مدت دو سال به مبارزهٔ مخفی پرداخت. در این مقاله با ارائهٔ مبانی نظری تاریخ‌نگاری تاریخ شفاهی و با تکیهٔ موردی بر تاریخ شفاهی زنان، در مورد جریان مبارزات خانم عالییه امامزاده و دوران زندگی سیاسی و مبارزات‌شان با رژیم پهلوی و دستگیری و زندان پرداخته شده است.

■ **کلیدواژه‌ها:** تاریخ‌نگاری، مبانی نظری، تاریخ شفاهی، زنان انقلاب، زندگی مخفی.